
SERİ

B

CİLT

**52
53**

SAYI

**2
1-2**

**2002
2003**

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ

ORMAN FAKÜLTESİ

DERGİSİ

F.1

TÜRKİYE ORMANCILIĞINDA BARAKLI MODELİ ¹⁾

Orm. Yük. Müh. Nur DİKTAŞ²⁾

Kısa Özet

1956 tarihinde yürürlüğe giren 6831 Sayılı Orman Yasası'nın 38. Maddesi ile köylülere orman ürünleri üretimi hakkı verilmiştir. Ülkemizde Bursa İli'nin bazı orman köylerinde gerçekleşen bu uygulamadan ormancılık kamuoyunun çok önemli bir bölümü haberdar değildir. Bu araştırma ile Bursa İli'nin bazı köylerinde uygulanmakta olan ve "Baraklı Modeli" olarak isimlendirilen yaralanma biçiminin araştırılarak 46 yıllık uygulama sonuçlarının değerlendirilmesi ve ormancılık kamuoyuna sunulması amaçlanmaktadır. Bu amaçtan hareketle, Baraklı Modeli'nin uygulandığı köylerin sosyo-ekonomik yapıları, anılan köylerde gerçekleşen ormancılık faaliyetleri ve uygulamada karşılaşılan sorunlar incelenmekte ve Baraklı Modeli'nin ulusal ormancılık politikası amaçlarına ulaşabilmek açısından değerlendirilmesi yapılmaktadır.

Anahtar Kelimeler : Baraklı Modeli, 38. Madde hakları, Orman köylüsü

BARAKLI MODEL IN TURKISH FORESTRY

Abstract

The forest production right was given to the villagers in 1956 with the 38 th article of the forest law 6831. However, most people in the forestry society one not still informed about the application in some forest-villages of Bursa. The objective of this study is to investigate this utilization application named "Baraklı Model" and put forward the results after 46 years implementation. Hence, sociaeconomic structure, forestry treatments and the problem in these villages have been studied to find out of they go with the national forestry policy.

Keywords: Baraklı Model, Legislation, Forest villagers

1. GİRİŞ

Ormanlarımızın korunması ve varlığının artırılması, başka bir ifade ile; bilimsel anlamda ormancılık etkinliklerinin yürütülmesi karşısındaki en önemli engel, ülkemiz ormanlarının içinde ve kenarında yaşayan "orman köylüsü" dür (İSTANBULLU 1997). Orman köylüsünün ormanların tahribine yönelik tutum ve davranışlarının önlenmesi ve dolayısıyla orman -köylü ilişkilerinin düzeltilmesi gerekmektedir (GÜMÜŞ 1992).

¹⁾ KTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü Orman Mühendisliği Anabilim Dalı Orman Ekonomisi (Ormancılık Politikası) Bilim Dalı 'nda Hazırlanmış Yüksek Lisans Tezinin güncelleştirilmiş özetidir.

²⁾ Trabzon Orman Bölge Müdürlüğü

Yayın Komisyonuna Sunulduğu Tarih: 17.12.2002

Orman kaynaklarından beklentisi olan ve en zor durumda bulunan orman köylüsü, doğrudan orman kaynaklarından değil, aynı zamanda devletin ormanları işletme, genişletme, koruma çalışmalarından da fayda ve refah beklentisi içerisinde. Ayrıca yasaların kendilerine sağladığı ve kaynağı yine ormancılık örgütü olan diğer destekler, dolaylı faydalar ve gelir transferleri söz konusudur. Bütün bunlar, orman köylüsünün ayakta kalmasının, daha az göç vermesinin, ve sosyal dayanıklılığını sürdürebilmesinin temelinde yer almaktadır (GERAY/TÜRKER 1997).

Bir orman köyü için sözü edilebilecek en önemli doğal kaynak "orman kaynakları" dır. Zira bu kaynakların önemli yer tutmasından dolayı bazı köylere "orman köyü" statüsü verilmiştir. Orman köylerinin kalkındırılması için yararlanılabilir doğal kaynaklar ormanlar olduğu halde köylülerin bu kaynaklardan yeterince yararlandığını söylemek güçtür.

Orman köylerinin ormanlardan yararlanmaları konusunda yapılan çalışmaları veya uygulanan modelleri aşağıdaki şekilde sınıflandırmak (BEŞEL 1997) olanaklıdır :

- a) **İşlendirme ve Bölgesel Geliştirme Modeli:** 6831 Sayılı Orman Yasası'nın 40. Maddesi ile Devlet ormanlarında kesme, taşıma, toplama, imal, bakım, imar, ağaçlandırma, yol yapımı gibi orman işlerinin öncelikle o yöredeki köy kooperatiflerine ve iş yerindeki köylülere veya iş yeri civarındaki orman işlerinde çalışan köylülere yaptırılması öngörülmüştür.
- b) **Kaynak Aktarımı Modeli:** Gelirlerin yaklaşık %95 'ini orman ürünlerinin satışlarından sağlayan Orman Genel Müdürlüğü, Döner Sermaye gelirleriyle hem çalışmalarını yürütmekte, hem de tarife bedeli ile katma bütçeye gelir sağlamaktadır.

6831 Sayılı Orman Yasası'nın 3373 Sayılı Yasa ile değişik 31. Maddesi gereğince, sınırları içinde verimli devlet ormanı bulunan köylerde, köy nüfusuna kayıtlı ve köyde devamlı oturan ihtiyaç sahibi hane reislerine ev, ahır, kümes, samanlık, ambar ile köy halkının ortak ihtiyacı olan ve masrafları köy bütçesinden karşılanan okul, cami, köy yolu köprüsü, köy konağı, sağlık ocağı inşaatları için tarifeli bedeli ve fiili masraflar karşılığı bir defaya mahsus kerestelik tomruk satışı; bunların onarımı için yeni ev ihtiyaçlarının verildiği tarihten en az 10 yıl, onarım ihtiyaçlarının verildiği tarihten en az 5 yıl sonra 1/3 maliyet bedeli ile kerestelik tomruk satışı yapılmaktadır.

6831 Sayılı Orman Yasasının 32. Maddesi gereğince; sınırları içerisinde verimsiz Devlet ormanı bulunan köylülere ve sınırları içinde verimli Devlet ormanı bulunan ve nüfusu 2500 'den aşağı kasabaların muhtaç halkına yeni inşaatları için 1/3 maliyet bedeli ile bir defaya mahsus kerestelik tomruk satışı yapılmaktadır (RESMÎ GAZETE 1987).

6831 Sayılı Orman Yasası'nın 33. Maddesi gereğince; göçmenlere, sel, çığ, heyelan, yangın gibi felakete uğrayan köylülere tarife bedeli alınmadan sadece fiili masraflar karşılığı tomruk satışı yapılmaktadır. (BEŞEL 1997).

6831 Sayılı Orman Yasası'nın 34. Maddesi gereğince, üretimin Orman İdaresi tarafından yapılması halinde sınırları içinde Devlet ormanı bulunan köy ve kasabalara o yer nüfusuna kayıtlı olarak ikamet eden gerçek kişilerin veya sınırları içinde Devlet ormanı bulunan köy ve kasabaların her birinde hane adedinin çoğunluğu tarafından kurulan Orman Köylerini Kalkındırma Kooperatifleri'nin baltalık ormanlarından birim fiyat usulü ile kesip satış istif yerlerine taşıdıkları yakacak odunların yüzde yüzüne kadarı idarece belirlenecek süre içinde, istedikleri taktirde kendilerine maliyet bedeli üzerinden verilir.

Hane adedinin en az %51 'i tarafından kurulan orman köylerini kalkındırma kooperatiflerinden, birim fiyat usulü ile kesip istif yerlerine taşıdıkları kerestelik, soymalık, kesme kaplamalık tomrukların veya sanayi odunlarının ayrı ayrı %25 'ine kadarı, istedikleri taktirde satış

istif yerlerinden, Orman Bölge Müdürlükleri'nden son açık artırmalı atış ortalaması fiyatlarından %25 düşülerek tespit edilecek bedelle, kendilerine satılır. Ancak, hakkını mal olarak almak istemeyen Orman Köyleri Kalkınma Kooperatifleri'ne birim fiyat usulü ile birim fiyat usulü ile kesip istif yerlerine taşıdıkları kerestelik, soymalık, kesme, kaplamalık veya sanayi odunlarının ayrı ayrı %25 'ine kadarı için ilgili orman işletmesince üretilen üründen, aynı yıl içinde açık artırmalı olarak satılan miktarın genel satış ortalaması ile maliyet bedeli genel ortalaması arasındaki bedel farkı nakden ödenir (RESMÎ GAZETE 2000).

- c) **Altyapı Hizmeti Modeli:** Ülkemizde kırsal alana hizmet getiren birimlerin başında Orman Genel Müdürlüğü (OGM) gelmektedir. Yapılan orman yollarından pek çok köy yararlandığı gibi özellikle orman içi ve kenarındaki dağ köylerinin yolları da OGM 'ce yapılmaktadır.

Bütün bu yararlanma biçimleri ve orman köylerinin kalkındırılmasına yönelik modeller, orman kaynaklarının yönetiminde diğer toplum kesimleriyle birlikte söz sahibi olması gereken orman köylüleri için yeterli değildir; yeterli olmamaktadır. Bu bakımdan da bunların dışında, köylü – kaynak ilişkilerini de olumlu yönde etkileyebilecek düzenlemelere ihtiyaç olduğu düşünülmektedir.

Bu yaklaşımdan hareketle, çalışmanın konusunu oluşturan ve "**Baraklı Modeli**" olarak isimlendirilen (GÜMÜŞ 2000) uygulamanın, mevcut yasalar çerçevesinde orman köylülerinin kalkındırılmasına yönelik uygulanan modeller dışında farklı bir yararlanma biçimi olarak incelenmesi çok yararlı olacaktır. Şöyle ki; 1956 tarihinde yürürlüğe giren 6831 Sayılı Orman Yasası ve bu yasanın orman köylülerine sağladığı bazı ayrıcalıklarla ilgili uygulamalar ve sonuçlarının incelenmesi, ormancılık politikası amaçlarına ulaşılması ve yeni oluşturulacak politikaların belirlenmesi açısından son derece önemlidir. Bu ayrıcalıklardan birisi, anılan yasanın 38. Madde uygulamalarıdır. Ülkemizde Bursa İli'nin bazı orman köylerinde uygulanmakta olan bu Madde ile köylülere orman ürünleri üretimi hakkı verilmiştir. Ancak, ormancılık kamuoyunun çok önemli bir bölümü böyle bir uygulamadan haberdar değildir. 1956 yılından günümüze kadar farklı bir ormancılık üretim veya yararlanma biçimi olarak uygulanmakta olan bu yaklaşımın incelenerek ormancılık kamuoyuna sunulması, oluşturulacak yeni politikaların şekillenmesinde çok yararlı olacaktır.

Baraklı Modeli'nin uygulamaları Bursa İli'ne bağlı 7 adet köyde gerçekleştirilmektedir. Bu köyler, Keles Orman İşletme Müdürlüğü, Baraklı Orman İşletme Şefliği' ne bağlı Baraklı Köyü ile Bursa Orman İşletme Müdürlüğü, Soğukpınar Orman İşletme Şefliği' ne bağlı Soğukpınar, Bağlı, Karaislah, Güneybudaklar, Küçükdeliller ve Büyükdelliller köyleridir.

2. MATERYAL VE YÖNTEM

Araştırma bölgesindeki köylerin sosyal, kültürel, ekonomik yapısını ve sorunlarını ortaya koymak amacıyla çeşitli bilgilere ihtiyaç duyulmuştur. Bu bilgiler; Devlet İstatistik Enstitüsü, Bursa Orman Bölge Müdürlüğü, Merkez Orman İşletme Müdürlüğü ve Keles Orman İşletme Müdürlüğü 'nün resmi kayıtlarından ve bu kuruluşlarda görevli olan yetkililerle yapılan görüşmelerden sağlanmıştır. Araştırma bölgesinin orman varlığı, arazi kullanım şekilleri ve bölgede gerçekleşen ormancılık faaliyetlerine ilişkin bilgiler ise, Baraklı ve Soğukpınar Orman İşletme Şeflikleri'nden elde edilmiştir. Ayrıca 38. Madde ve uygulamalarına ilişkin bilgilerin elde edilmesinde çeşitli tarihlerde yürürlüğe girmiş orman yasaları, yönetmelikler ve tebliğler ile TBMM' nin yasa değişiklikleri ve yasa tasarılarına ilişkin eski tarihli kayıtlardan yararlanılmıştır.

Köylerin fiziki ve sosyal özelliklerinin ortaya konulması, ormancılık faaliyetlerinde karşılaşılan sorunların belirlenmesi amacıyla köy muhtarı, ihtiyar heyeti üyeleri, imam ve köyün ileri gelen kişileri gibi anahtar bilgi kaynakları ile görüşmeler yapılmıştır.

Görüşmelerde sorulan sorular iki ana gruba ayrılmıştır. Birinci grup sorular; köyün sosyo-ekonomik yapısını (fiziksel özellikler, eğitim, gelirler ve giderler vb.) belirlemek amacıyla yöneliktir. İkinci grup sorular ise; köylerde gerçekleşen ormancılık faaliyetlerine ilişkin bilgileri ve ormancılık faaliyetlerinin uygulanmasında karşılaşılan sorunları belirlemeyi amaçlamaktadır.

4. BULGULAR

4.1 Baraklı Modeli'nin Tanıtımı

13.08.1956 tarihinde yürürlüğe giren 6831 Sayılı Orman Yasası orman köylülerine bazı ayrıcalıklar tanımaktadır. Bu ayrıcalıklardan birisi de anılan yasanın halen yürürlükte olmayan, bununla birlikte yürürlükte olduğu dönemde bu haktan yararlanan köylülerin, kazanılmış haklarının devam ettiği 38. Madde'dir. Bu yasa maddesi ile köylülere orman ürünleri üretim hakkı verilmiştir. Anılan madde şöyledir:

"6831 /Madde 38 - Orman içinde veya civarında köy hükmi şahsiyetleri veya köyler halkının tamamı veya bir kısmı tarafından tasarruf edilmekte iken 4785 sayılı kanunla devletleştirilmiş olan ormanlar ile bu köy halkına 4785 sayılı kanunun neşrinden önce bekçi tutmak suretiyle veya başka bir şekilde fiilen korunmuş ve faydalanılmış ormanların her nevi mahsulleri bu köyler halkının kişisel, ortak, küçük el sanayi ve Pazar ihtiyacına tahsis olunur.

Köy hükmi şahsiyetleri tarafından bu ormanların korunmasına devam olunmadığı veya amenajman planları esaslarına ve izin şartlarına riayet edilmediği anlaşıldığı takdirde Ziraat Vekaletince tahsisten vazgeçilebilir" (RESMİ GAZETE 1956).

Ülkemizde sadece Bursa İli'nin bazı köylerinde uygulanmakta olan 38. Madde'nin 1956 tarihinden önce benzer bir uygulanmasına rastlanılmamakta ve köylerin 38. Madde haklarını nasıl elde ettiklerine dair bir belge bulunmamaktadır. Ancak; 38. Madde haklarından yararlanan köylerde yapılan görüşmelerde yaşlılar; köy ormanlarını uzun yıllardan beri bekçi tutmak suretiyle koruduklarını ispatlayarak bu hakkı kazandıklarını ifade etmektedirler.

23.09.1983 tarihinde yürürlüğe giren 2896 Sayılı Yasa ile 6831 sayılı Orman Yasası'nın 38. Madde'si yürürlükten kaldırılmıştır. 38. Maddenin yürürlükten kaldırılması gerekçesi şöyledir:

"2896 Sayılı Yasa ile yeniden düzenlenen 31. Madde'ye göre, yönetsel sınırları içerisinde üretime uygun devlet ormanı bulunan köyler kişisel ve ortak ihtiyaçlarını, 34. Madde'ye göre de pazar ihtiyaçlarını alabileceklerinden, bu madde tümü ile boşlukta kaldığından yürürlükten kaldırılması uygun görülmüştür. Esasen bu Maddenin 24 yıldan beri hiç uygulanmadığı ve ölü bir madde olduğu anlaşılmıştır" (DMTD 1983).

Orman Yasası'nda değişiklik yapan 2896 Sayılı Yasa'nın geçici birinci maddesi ile: "Yürürlükten kaldırılan 38 inci madde hükümlerinden bu Kanunun yayımı tarihine kadar yararlanmış bulunanların hakları saklıdır. Ancak, köy tüzel kişiliği tarafından bu ormanların korunmasına devam olunmadığı veya amenajman planları esaslarına ve izin şartlarına riayet edilmediği anlaşıldığı takdirde Orman Bakanlığınca tahsisten vazgeçilebilir" hükmü getirilmiştir. Bu bağlamda, 38. Madde uygulamaları Bursa İli'nin bazı köylerinde "kazanılmış hak" olarak günümüze kadar gelmiştir.

38. Madde uygulamaları, bu haklardan yararlanan köylerin yönetsel sınırları içerisindeki ormanlardan yapılan üretimin tamamının belirli bir bedel üzerinden köy halkına satılması şeklinde gerçekleşmektedir. Başka bir ifade ile Baraklı Modeli'nin uygulandığı köylerin yönetsel sınırları içindeki ormanlarda, anılan köylerin bağlı olduğu orman işletme şeflikleri damgalama yapmakta ve kesme, sürütme, taşıma, yükleme ve istifleme işlemlerini köy halkından olan orman işçilerine birim fiyat üzerinden tüm orman işletmelerinin yaptığı gibi yaptırmaktadır. Orman depolarına gelen 38. Madde ürünlerinin tamamı belirli bir bedel üzerinden hak sahibi köylere satılmaktadır.

38. Madde üretiminin köylüye satış bedelinin belirlenmesi son üç yılda çeşitli değişikliklere uğrayarak, 6831 sayılı orman yasasının 34. Madde'sini değiştiren 30.05.2000 tarihli ve 4570 Sayılı Yasa ile değişik 34. Madde'nin uygulanmasına ait 290 Sayılı Tebliğ ile son şeklini almıştır.

38. Madde üretiminin köylüye satış bedeli 1998 yılının ekim ayına kadar; Orman Genel Müdürlüğü'nün ülke genelinde belirlemiş olduğu ürünlerin maliyet bedeli satışı üzerinden (vergiler hariç) tespit edilmekte ve bu fiyat üzerine ortalama %15-20 vergi eklenerek her tür ürün için fiyat belirlenmekteydi. 1999 yılında ise, 38. Madde üretiminin satış bedeli; Bursa Orman Bölge Müdürlüğü'nün son iki yılda yapmış olduğu açık artırmalı satış fiyatlarının ortalaması alınarak belirlenmekteydi. Son değişikliklerle, Bursa Orman Bölge Müdürlüğü'nün "son açık artırmalı satış ortalaması fiyatları"³ 'ndan %20 düşülerek tespit edilecek bedelle 38. Madde üretiminin köylüye satışı gerçekleşmektedir.

4.2 Uygulamanın Yürütüldüğü Köyler

Ülkemizde orman köylülerinin sosyal, kültürel ve ekonomik açılarından yaşam standartlarının düşük olduğu bilinen bir gerçektir. Orman köylerinin engebeli, yükseltisi fazla, sarp alanlarda bulunması ve kentsel yerleşimlerden uzak olması gibi karakteristik özellikleri, Baraklı Modelinin uygulandığı köylerde bazı ayrıcalıklar göstermektedir.

38. Madde köyleri il ve ilçe merkezlerine asfalt yollarla bağlanmaktadır. Köyler ile İl arasında düzenli olmamakla birlikte her gün 1-2 sefer minibüs bağlantısı vardır. Köylerde konutlar ağırlıklı olarak yeni yapı tarzında olup, kitle iletişim araçlarının kullanımı oldukça yaygındır. Her evde televizyon ve radyo bulunmaktadır. Baraklı Modeli'nin uygulandığı köylerin göç vermemesinin nedenleri yukarıda belirtilen olanakların uygunluğuna bağlanabilir.

38. Madde uygulamalarının gerçekleştirildiği köylerde eğitim alanında da ayrıcalıklar görülmektedir. Karaislah Köyü dışında tüm köylerde birer adet ilköğretim okulu bulunmakta olup, okuma yazma oranı %90-95 civarındadır. Eğitim alanındaki bu olumlu özellikler yanında sağlık alanında benzer özelliklerden söz etmek mümkün değildir. Baraklı, Bağlı ve Soğukpınar köyleri dışındaki köylerde sağlık ocağı bulunmamaktadır. Ancak, ulaşım kolaylığı bu olumsuzluğu ortadan kaldırmaktadır.

Köylerin ekonomik durumu, orman köyü standardının üstündedir. Köylerin temel gelir kaynağı çilekçiliklidir. Son yıllarda önemi artan çilek tarımı konusunda halkın eğitimi olmaması ve sulama sorununun yaşanması, çilek üretiminde verimliliği düşürmektedir. Çilek satışlarında

³ Son Açık Artırmalı Satış Ortalaması Fiyatı: Orman Bölge Müdürlüğü'nün ait olduğu yılın üretim planı gereğince ürettiği ürünlerden; ağaç cinsi, ürün çeşidi, sınıf ve boy gruplarına göre işletmelerin son açık artırmalı satışlarının ortalamasıdır. Bu fiyatın belirlenmesi ise şöyledir: İşletmeler tarafından tomruk ve sanayi odununun ağaç cinsi, sınıfı ve boy grupları dikkate alınarak son açık artırmalı satışa ait ürün miktarları ve tutarları Orman bölge müdürlüğüne gönderilir. Orman Bölge Müdürlüğü işletmelerden gönderilen son açık artırmada satılan ürün çeşitlerinin miktar ve tutarları üzerinden, bölge müdürlüğünün son açık artırmalı satış ortalama fiyatını belirler.

alıcılar, çilek fiyatlarını düşürmek istemekte, bu durum ise çilek üreticileri ile alıcılar arasında uyuşmazlıklara neden olmaktadır.

Baraklı Modeli'nin uygulandığı köylerde mera alanının olmayışı hayvancılığın alternatif gelir kaynağı olmasını engellemektedir.

4.3 Köylerdeki Ormancılık Faaliyetleri

Baraklı Modeli'nin uygulandığı orman alanlarının % 75.8' i normal, % 24.2' si bozuk niteliktedir. Anılan modelin uygulandığı köylerde % 22.3 oranıyla en fazla orman alanına sahip Baraklı Köyü'dür. Baraklı Modeli'nin uygulandığı köylerde kişi başına düşen orman alanı ortalama 2.6 ha., tarım alanı ise ortalama 0.9 ha. 'dır.

4.3.1 Baraklı Köyü'nde 38. Madde Uygulamaları

Baraklı Köyü ormanlarında gerçekleşen 38. Madde uygulamaları, köy halkı adına Baraklı Köyü Muhtarlığı'nın sorumluluğunda yürütülmektedir. Köy Muhtarlığı koordinasyonun sağlanması ve 38. Madde uygulamalarının düzenli olarak gerçekleştirilmesi amacıyla tüm haklarını noter aracılığıyla Baraklı Köyü Tarım-Kredi Kooperatifine devretmiş bulunmaktadır.

Baraklı Orman İşletme Şefliği; Baraklı Köyü yönetsel sınırları içerisindeki ormanlarda amenajman planlarına göre damgalama yaptıktan sonra, üretimin ilk beş aşaması olan kesme, sürütme, yükleme, nakliye ve istif işleri köy halkından olan orman işçilerine birim fiyat üzerinden yaptırılmaktadır.

Üretim sonucunda ürünler Baraklı Köyü'nün Çatak Deposu'nda istiflenmektedir. Depoya gelen ürünlerin daha sonraki tüm aşamalarından Baraklı Köyü Tarım-Kredi Kooperatifi sorumludur. Köyde bir adet orman deposu olup, zorunluluk duyulmadıkça 38. Madde ürünü dışında ürün depoya getirilmemektedir.

Baraklı Köyü ormanlarında 1997-2001 yılları arasında ürün çeşitleri itibariyle gerçekleşen üretim miktarları Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1: Baraklı Köyü Ormanlarında Gerçekleşen Odun Üretimi (m³)

Ürün Çeşidi	YIL				
	1997	1998	1999	2000	2001
Tomruk	3426.6	2166.3	4521.8	2239.9	1429.5
Maden Direği	327.9	70.5	223.5	281.6	342.7
Tel. Direk	-	-	26.9	347.2	-
Sanayi Odunu	71.4		2071.7	5.2	-
Kağıtlık Odun	199.1	168.7	250.2	107.5	38.0
Lif-Yonga	1046.3	-	4.5	-	3005.0
Sırlık	-	-	-	-	730.0
Yakacak	144.6	111.9	112.5	303.7	101.5
TOPLAM	5215.9	2517.4	7211.1	3285.1	5646.7

Baraklı Köyü'nde ürün satışlarının daha kolay olması ve kârlı gerçekleşmesi amacıyla bu kapsamda üretilen orman ürünleri Baraklı Köyü'nün bıçkı (hızar) atölyesinde yarı mamul haline getirilmektedir. Bu atölye 600 m² olup iki vardiyalı çalıştırılmaktadır. Atölyede 15 işçi istihdam edilmektedir.

Baraklı Köyü köylülerince yarı işlenmiş hale getirilen ürünlerin satışı açık artırmalı satış ya da pazarlıklı satış yöntemleri ile gerçekleştirilmektedir. Açık artırmalı satışlarda; alıcıların fiyatı fazla yükseltmemeleri konusunda önceden aralarında anlaşabilecekleri kaygısı vardır. Pazarlıklı satışlarda ise kooperatif yöneticilerinin kişisel pazarlık yeteneklerini kullanarak uygun satış fiyatını sağlayabilecekleri, açık artırmalı satışlarda satılmayan ürünlerin değerlendirilebileceği kanısıyla ağırlıklı olarak "Pazarlıklı Satış Yöntemi" tercih edilmektedir. Üretilen orman ürünlerinin satışlarında alıcılar daha çok Bursa ve Kütahya illeri ile İnegöl İlçesi'nden gelmektedir.

4.3.2 Soğukpınar Orman İşletme Şefliği'ndeki Köylerde 38. Madde Uygulamaları

Soğukpınar Orman İşletme Şefliği'nde 38. Madde'ye esas olan; Soğukpınar, Bağlı, Güneybudaklar, Karaislah, Büyükdelliller ve Küçükdeliller köylerinde 38. Madde uygulamaları köyler adına köy muhtarlıkları tarafından yürütülmektedir. Soğukpınar İşletme Şefliği, köylerin yönetsel sınırları içerisindeki ormanlarda amenajman planlarına göre damgalama yaptıktan sonra, kesme, sürütme, yükleme, nakliye ve istif işlerini köy halkından olan orman işçilerine birim fiyat üzerinden yaptırmaktadır.

38. Madde'ye esas tüm köylerde birer adet orman deposu bulunmaktadır. Üretim sonucunda 38. Madde ürünleri bu depolarda istif edilmektedir.

Soğukpınar Orman İşletme Şefliği'nde 38. Madde'ye konu olan köylerin ormanlarında 1997-2001 yılları arasında ürün çeşitleri itibariyle gerçekleşen üretim miktarları Tablo 2 'de verilmiştir.

Tablodan da görüleceği üzere Soğukpınar ve Bağlı Köyleri'nde son iki yıldır, Büyükdelliller Köyü'nde ise son beş yıldır üretim söz konusu değildir. Bunun nedeni, anılan köylere amenajman planlarında üretim etası verilmemiştir.

Soğukpınar Köyü'nün 38. Madde ürünlerini yarı işlenmiş hale getirecek atölyesi vardır. Ancak bu atölye bakımsız ve bıçkı makinesi bozuktur. Bu nedenle atölye kullanılmamaktadır.

Baraklı Modeli'nin uygulandığı köyler, orman ürünlerini "açık artırmalı satış yöntemi" ile satmaktadırlar. Alıcılar Bursa İli ve İnegöl İlçesi'nden gelmektedir.

4.4 Baraklı Modeli'nin Uygulandığı Köylerde 31. Madde Hakları

Yürürlükte olan 6831 sayılı orman yasasının 31. Maddesi gereğince, yönetsel sınırları içerisinde verimli devlet ormanı bulunan köylerdeki sürekli oturan ihtiyaç sahibi hane reislerine, köyde barınmaları için yapacakları ev, ahır, samanlık, ambar ve kümes ile köy halkının ortak ihtiyacı olan okul, cami, sağlık evi, köy yolu köprüsü ve köy konağı ihtiyaçları için tarife bedeli ile kesme, taşıma ve istif giderleri alınmak suretiyle yapacak odun verilmesi kabul edilmiştir. Bu türlü yapılar için hak sahiplerinin isteği halinde; yapacak odun yerine karşılığında para da verilmektedir. Onarımlar için ise, maliyet bedelinin 1/3 (üçte bir) 'i üzerinden yapacak odun verilmekte veya karşılığında para ödenmektedir. Ayrıca, bu köyler halkının yakacak odun ihtiyaçları da tarife bedeli üzerinden karşılanmaktadır .

Tablo 2: Soğukpınar Orman İşletme Şefliği 38. Madde Köylerinde Odun Üretimi (m³)

Köy Adı	Ürün Çeşidi	YIL				
		1997	1998	1999	2000	2001
Soğukpınar	Tomruk	138.3	183.4	47.6	-	-
	Maden Direği	8.6	12.7	2.1	-	-
	Tel. Direk	-	-	30.8	-	-
	Lif-Yonga	-	-	22.5	-	-
	Yakacak	679.5	258.8	42.8	-	-
	TOPLAM	826.4	454.9	145.8	-	-
Bağlı	Tomruk	101.8	1676.3	-	-	-
	Maden Direği	6.4	73.2	-	-	-
	Sanayi Odunu	-	4.4	-	-	-
	Lif-Yonga	-	69.0	182.3	-	-
	Yakacak	837.0	618.0	418.5	-	-
	TOPLAM	945.2	2440.9	600.8	-	-
G. budaklar	Tomruk	21.0	759.2	210.4	972.0	1553.5
	Maden Direği	26.3	179.7	40.5	116.5	200.0
	Tel Direk	-	-	-	33.5	-
	İbrelili Odun	-	90.0	-	-	-
	Lif-Yonga	510.0	525.0	510.0	210.0	68.2
	Sanayi Odunu	-	-	-	9.6	6.5
	Kağıtlık Odun	-	-	-	55.6	72.2
	Yakacak	-	-	-	621.2	322.0
	TOPLAM	557.3	1553.9	760.9	2018.4	2222.4
Karaislah	Tomruk	-	140.3	320.7	131.3	-
	Maden Direği	-	31.2	23.9	21.1	-
	Tel. Direk	-	-	-	32.7	-
	İbrelili Odun	101.3	-	-	-	-
	Lif-Yonga	187.5	165.0	157.5	-	-
	TOPLAM	288.8	336.5	502.1	185.1	-
Küçükdeliller	Tomruk	1647.0	-	175.4	906.0	1512.5
	Maden Direği	60.4	-	13.5	167.5	108.0
	Tel. Direk	-	-	-	26.3	-
	Sanayi Odunu	-	-	-	5.4	8.5
	Lif-Yonga	945.0	787.5	1306.5	-	54.3
	Kağıtlık Odun	-	-	-	84.4	50.3
	Yakacak	-	-	-	1001.4	-
	TOPLAM	2652.4	787.5	1495.4	2191.0	1733.6

Yönetmelik sınırları içerisinde verimli devlet ormanı bulunması itibariyle 31. Madde kapsamına da giren Baraklı, Soğukpınar, Bağlı, Karaislah, Güneybudaklar, Küçükdeliller ve Büyükdeliller köylerinin kişisel yapacak ve yakacak ihtiyaçları ayrıca karşılanmaktadır.

4.5 Baraklı Modeli'nden Sağlanan Gelirler ve Kullanımı

Baraklı Köyü'nde 38. Madde ürünlerinin satışından sağlanan kârın % 70 'i köy halkına dağıtılmakta, geri kalan %30 'luk kısım ise köyün ortak ihtiyaçları için kullanılmaktadır. Kar miktarları 38. Madde ürünlerinin satışından sağlanan gelirler ile aynı ürünlerin orman işletmelerinden alınış bedelleri arasındaki fark olarak belirlenmektedir. Baraklı Köyü'nde 1995 – 2001 yılları arasında 38. Madde satışlarından sağlanan kar miktarları ve karların dağılımı Tablo 3'de verilmiştir.

Tablo 3: Baraklı Köyü'nde 1995-2001 Yılları Arasında 38. Madde Ürünlerinin Satışlarından Sağlanan Kar Miktarları ve Karların Dağılımı (TL)

Yıl	Toplam Kar	Köy Halkına Dağıtılan	Hane Başına Düşen	Köy İhtiyaçları İçin Kullanılan
1995	3 250 000 000	2 275 000 000	9 100 000	975 000 000
1996	3 200 000 000	2 240 000 000	8 960 000	960 000 000
1997	9 000 000 000	6 300 000 000	25 200 000	2 700 000 000
1998	12 500 000 000	8 750 000 000	35 000 000	3 750 000 000
1999	25 000 000 000	17 500 000 000	70 000 000	7 500 000 000
2000	60 000 000 000	42 000 000 000	168 000 000	18 000 000 000
2001	100 000 000 000	70 000 000 000	280 000 000	30 000 000 000

38. Madde uygulamalarından sağlanan gelirler ile; Baraklı Köyü İlköğretim Okulu ve Baraklı Köyü Kahvehanesi yaptırılmıştır. Köy Hizmet Binası'nın yapımı ise, halen devam etmektedir.

Soğukpınar Orman İşletmesi sınırlarındaki 38. Madde'ye konu köylerde, bu uygulama ile düzenli olarak gelir sağlanamadığından, elde edilen gelir içme suyu ve kanalizasyon şebekesi onarımları gibi köyün ortak ihtiyaçları için kullanılmaktadır.

4.6 Baraklı Modeli Uygulamalarında Karşılaşılan Sorunlar

Baraklı Modeli' nin uygulamalarında hem orman köylüsü hem de orman işletmesi yetkilileri bazı sorunlarla karşılaşmaktadır. Orman köylüsü açısından uygulamada karşılaşılan sorunların kaynağı; 38. Madde ürünlerinin köylülerce alış fiyatlarının yüksek olması ve bu nedenle istenilen derecede gelir elde edilememesidir. 38. Madde ürünlerinin köylülerce alış fiyatı, orman işletmelerinin 38. Madde dışında ihale ile sattıkları orman ürünlerinin ortalama satış fiyatından daha yüksektir. Çünkü; 38. Madde ürünleri, alış fiyatına köylülerce kar payı eklenerek fiyatlandırıldıklarından, piyasanın üzerinde fiyatlandırılmış olmaktadır. Bu durum alıcıların bulunmasında zorluklar çıkarmakta ve 38. Madde ürünlerinin köylünün elinde kalması riskini arttırmaktadır. Alıcı bulunamayacağı ve dolayısıyla orman ürününün satılamayacağı kaygısı ile 38. Madde ürünlerinin satış fiyatı belirlenirken çok düşük kâr payı eklenmekte dolayısıyla orman köylüsünce istenilen kâr sağlanamamaktadır.

Orman İşletmesi yetkililerinin 38 Madde uygulamalarında karşılaştıkları sorunlar ise daha farklıdır. Orman köylüsü ihtiyacı kadar olan ve satabileceği ölçüde 38. Madde ürününün üretilmesini istemektedir. Odun piyasasının durgun olduğu ya da orman ürünleri fiyatlarının

düşük olduğu zamanlarda üretim yapılmasını istememektedir. Bu durum sonucunda orman işletmesi ile orman köylüsü arasında uyumsuzluklar yaşanmaktadır. Örneğin; Karaislah Köyü, satışların istenildiği ölçüde kâr getirmemesi gerekçesiyle son iki yıldır orman işletmesi yetkililerine köy ormanlarında üretim yaptırmamaktadır. Benzer şekilde Baraklı Modeli'nin uygulandığı köyler, ormana zararlı olabileceği kaygısı ile orman işletmelerine genç meşcerelerde sıklık bakımı yapılmasında zorluklar çıkarmaktadır.

4.7 Ormanların Korunmasında Baraklı Modeli'nin Yeri ve Köylülerin Baraklı Modeli'ne Yaklaşımı

Ormanların korunması aşamasında yasal düzenlemelerin ve polisiye tedbirlerin yeterli olmayacağı açıktır. Orman köylüsünün yasal düzenlemeleri benimsemesi ve ormanları korumaya istekli olması ormanların korunmasındaki güçlükleri ortadan kaldıracaktır.

38. Madde uygulamalarının yoğun olarak gerçekleştiği Baraklı Köyü'nde halk ormanların korunmasına karşı oldukça duyarlıdır. Baraklı Köyü, ormanların korunmasını sadece orman işletmesinden beklemekte, kendileri de bu konuda çaba göstermektedirler. Örneğin, köy halkından seçilen bir kişi "orman bekçisi" olarak görevlendirilmekte ve bu kişiye köy bütçesinden maaş verilmektedir. Başka bir ifade ile Baraklı Köyü'nde ormanların korunması için köy bütçesinden ödenek ayrılmaktadır. Baraklı Köyü ormanlarında kasıt ya da ihmalden kaynaklanan orman yangını olmamıştır. Köy gençleri ve çocukları, ormanları korumaları, ormanlarda ateş yakmamaları, ormanlara sigara izmariti atmamaları konusunda sürekli olarak uyarılmaktadır. 2000 yılı yaz aylarında mevsim normallerinin üzerinde seyreden sıcaklarda, Baraklı Köyü Muhtarlığı camii hoparlöründen anonslar vererek halk, olası yangınlara karşı dikkatli olmaları konusunda uyarılmıştır. Baraklı Köyü Halkı ormanların korunmaması durumunda 38. Madde haklarının kendilerinden alınacağı bilinci ile orman suçlarına karşı oldukça hassas olup, köy siciline orman suçlarının geçmesini istememektedir.

Baraklı Modeli'nin uygulandığı Soğukpınar, Bağlı, Karaislah, Güneybudaklar, Küçükdeliller ve Büyükdeliller köyleri de ormanların korunmasına karşı duyarlıdırlar. Ancak bu köylerde Baraklı Köyü'nde olduğu kadar yoğun ormancılık faaliyetlerinin gerçekleşmemesi ve 38. Madde haklarından sürekli olarak faydalanamamaları nedenleriyle bir takım orman suçları işlenmektedir. Ancak bu suçlar bireysel bazda olup ormanların korunması güçleştirecek dereceye ulaşmamaktadır.

Baraklı Modeli'nin uygulandığı köylerde 1997-2001 yılları arasında toplam 72 adet orman suçu işlenmiş olup, kişi başına orman suçu işlenme oranı % 1.66 olarak, kişi başına düşen orman suçu adedi ise 0.03 olarak belirlenmiştir.

4.8 Yetkililerin Baraklı Modeli'ne Yaklaşımları

Bir yasa maddesinin uygulanması aşamasında sorunlarla karşılaşılması için yasal düzenlemelerin halk tarafından benimsenmesi yanında uygulayıcılar tarafından da kabul görmesi gerekmektedir.

Yetkililer 38. Madde'nin orman işletmelerinin ürettikleri orman ürünleri için pazar arama sorununu kaldırdığını, ormanların korunması açısından ise, orman işletmelerine kolaylık sağladığı kanısındadır. Yetkililer ormanların korunması konusunda 38. Madde'ye esas köylerin sürekli olarak kontrol edilmesini, orman köylüsünü yıldırımadan ormanları sürekli korumaları konusunda uyararak aksi durumlarda ise, haklarından men edileceklerinin hatırlatılması gerektiğini vurgulamaktadırlar.

5. TARTIŞMA

Tarihi süreç içerisinde çeşitli düzenlemelerle değişikliğe uğrayan devlet ormanlarından köylülerin yararlanma hakları, ormanlar içinde ve civarında yaşayan halkın ormanlarla ilişkilerinin düzenlenmesinde büyük önem arz etmektedir.

Devlet ormanlarından köylülerin yararlanma hakları ilk kez 1870 tarihli Orman Nizamnamesi ile doğmuştur. Orman Nizamnamesi'nden önce ise, büyük bir çoğunlukla cibal-i mubaha üzerinde bulunan ve devlete ait ormanlardan yararlanmaya ilişkin yasal bir düzenlemeye rastlanılmamaktadır (İSTANBULLU 1978). Orman Nizamnamesi'nden sonraki yıllarda ise söz konusu olan yararlanma hakları çeşitli yasalarla değişikliklere uğramıştır.

Orman Nizamnamesi'nin 5, 16, 17 ve 18. Maddeleri devlet ormanlarından köylülerin yararlanma hakları ile ilgilidir. Aynı Nizamnamenin 22 ve 25. Maddeleri köy ve kasaba baltalıklarından yapılan yararlanmaya ilişkindir (BİNGÖL 1990).

Orman Nizamnamesi'ne göre köylülerin ormanlardan yararlanmaları;

1.Devlet ormanlarından yapılan yararlanma,

2.Kasaba ve köy baltalıklarından yapılan yararlanma,

olmak üzere iki esasa göre devam etmiştir.

Orman Nizamnamesi ile kabul edilen yararlanma haklarına ilişkin hükümlerin uygulanması gerek orman-köylü ilişkileri, gerekse devlet ormanlarının korunması üzerinde olumsuz etki yaratmıştır. Devlet ormanlarının köylülere tanınan yapacak ve yakacak odun alma hakkı bazı kişilerce yasa dışı amaçlarla kullanılmıştır. Şöyle ki; köylü kişisel ihtiyacı için gerekli kereste ve odunu civar ormanlardan kaçak olarak sağlamış ve bu amaçla kendisine verilen bedelsiz ruhsatnamelerle ormanlardan çıkardığı ürünü ise satmıştır. Benzer şekilde, ticaret amacıyla aldığı bedelli ruhsatnameler çoğu kez hak sahibi olmayan odun tüccarlarının kolaylıkla çıkar sağlamasına yaramıştır (TOYGAR 1957).

Orman Nizamnamesi köylülere ticaret için verilecek kerestenin miktarını sınırlamamış olduğundan, araya giren tüccarlar köylüye verilen ruhsatname bedelini yatırarak ürünü kendileri alıp satmışlar, köylülere ancak ağacı kesmek ve taşımak işleri için para ödemişler ve böylece büyük kazançlar sağlamışlardır (TOYGAR 1967).

Ruhsatname işlerinin düzensizliği ve ormancılık örgütünün yetersizliği nedeni ile artan yasa dışı ve amaç dışı kullanımlar, devlet ormanlarının geniş ölçüde tahribine neden olmuştur. Yeterli sayıda teknik elemanın olmaması, mevcut baltalıkların köylülerin ihtiyacını karşılayamaması ve sınırlarının kesinlikle belirtilmemesi nedeni ile devlet ormanlarının tahribinin önüne geçilememiştir (ÖZDÖNMEZ 1996).

39 Sayılı Baltalık Yasası'nın 1, 2 ve 5. Maddeleri devlet ormanlarından köylülerin yararlanma hakları ile ilgilidir (KUTLUK 1967).

Bu kanun, Orman Nizamnamesi ile karışık ve olumsuz duruma gelen köylülerin Devlet ormanlarından faydalanma işlerini, köylülere baltalık verilmesi suretiyle çözümlenmek istemiştir (ÖZDÖNMEZ 1973).

Devlet ormanlarının korunması, bu ormanlardan köylülerin parasız faydalanması, köylülerin yapacak ve yakacak ihtiyaçlarının, kendilerine verilecek baltalıklardan karşılanması ve böylece bu baltalıkların köylülerce korunmasının temini gibi amaçları bulunan Baltalık Yasası da, orman-köylü ilişkisini düzenlemekten ve dolayısıyla devlet ormanlarının korunmasını sağlamaktan uzak kalmıştır. Bu durumun nedenleri, bu kanunu yürürlükten kaldıran 484 Sayılı

"İntifa Hakkı Yasası" 'nın gerekçesinde belirtildiği üzere, Baltalık Yasası gereğince köylülere verilecek miktarda bu köylerin civarında devlet ormanı bulunmaması, köylülere baltalık ayrılması işlerini yürütecek yeterli sayıda teknik eleman olmaması, mevcut baltalıkların köylülerin gereksinimlerini karşılayamamasıdır (ÖZDÖNMEZ 1996).

Kısaca, Baltalık Yasası uygulama sonuçları önceden ayrıntılarıyla dikkate alınarak hazırlanmış bir düzenleme olmadığından, ormanların tahribi ile sonuçlanmış veya en azından bu anlamda önemli endişelere yol açmıştır (GÜMÜŞ 1998).

484 Sayılı İntifa Hakkı Yasası ise, devlet ormanlarından köylülerin yararlanma hakları ile ilgili farklı düzenlemeleri öngörmüştür (KUTLUK 1967).

484 Sayılı İntifa Hakkı Yasası ile; köylülere yine devlet ormanlarından bazı yararlanma hakları tanınmış olmakla birlikte, bu hakların kullanılması bir takım kayıtlara bağlanmış ve Orman Nizamnamesi'nin sakıncalı yönleri düzeltilmiştir. Özellikle paralı faydalanmada, köylülere verilecek kerestenin işleyebilecekleri miktarda olması kaydı konulmuştur. Ancak, bu kanunda tanıdığı yararlanma hakları köylüye bir yarar sağlayamamış ve bundan yine çoğunlukla hak sahibi olmayan kişiler yararlanmıştır. Parasız yararlanma haklarında da aynı durum görülmüştür. Köylüler kişisel ihtiyaç olarak aldıkları odunu çok defa kendi olanakları olmadığı için hızar sahiplerine biçtirmişler ve onlara biçme parası karşılığı kişisel ihtiyaç odununun bir kısmını vermek zorunda kalmışlardır. Bir kısım köylüler ise, parasız olarak aldıkları kişisel ihtiyaç odununu satarak bir sonraki yıl orman idaresinden yine talepte bulunmuşlar ve bu durum her yıl sürekli olarak bu şekilde devam etmiştir. Ayrıca bu kanunla kabul edilen yararlanma hakkı, köylüler dışında köy niteliğinde kasaba halkına (tarımla uğraşan kasaba ve şehir halkı ve çiftlik sahipleri) da tanınmıştır. Hak sahiplerinin kapsamının genişletilmesi, yararlanma haklarının devlet ormanları üzerindeki baskısını daha da artırmıştır (ÖZDÖNMEZ 1973; TOYGAR 1957).

3116 Sayılı Orman Yasası'nın 17. Maddesi ile karşılıksız yararlanma hakkı kaldırılmıştır. Yasa ile 484 Sayılı İntifa Hakkı Yasası'nın yürürlükten kaldırılması, faydalanmaların orman varlığına göre bedeli ödenerak ve izine bağlanarak yapılması gereğini doğurmuştur (ÇAĞLAR 1986).

3116 Sayılı Orman Yasası ilk defa ormanlardan yararlanma haklarını kesin olarak belirlemiş ve bu ormanlardan yararlanma hakkını gerçek orman köylüsüne tanımıştır (TOYGAR 1957).

Orman-halk ilişkilerinin düzenlenmesi ve dolayısıyla ormanların korunması bakımından köylülere tanınan haklar Orman Nizamnamesi'nden başlayarak sürekli olarak değiştirilmiştir. Örneğin; 1956 tarihli 6831 Sayılı Orman Yasası'nın 34. Maddesi altı kez, 31 ve 32. Maddeleri iki kez değiştirilmiştir.

6831 Sayılı Orman Yasası'nın; 4570 ve 3373 Sayılı Yasalarla son şeklini alan köylülere sağladığı yararlanma hakları , Devlet ormanları üzerinde ağır bir yük oluşturmaktadır. Orman içi ve bitişiğinde yaşayan halka Devlet ormanlarından sağlanan yararlanma hakları tek başına orman-halk ilişkilerinin düzenlenmesinde ve ormanların korunmasında yeterli olmamaktadır (ÖZDÖNMEZ ve ark. 1989). Bu olumsuzlukların önlenmesi amacıyla, Baraklı Modeli'nin orman köylülerine sağladığı bazı ayrıcalıklarla ilgili uygulamaların ve sonuçlarının değerlendirilmesi, yeni oluşturulacak politikaların belirlenmesinde yararlı olacaktır.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

Baraklı Modeli'nin uygulandığı köylerin yönetsel sınırları içerisinde kalan ormanlarda orman işletme şeflikleri tarafından amenajman planlarına göre üretim yapılmakta ve depolara getirilen orman ürünlerinin tamamı 38. Madde köylerine satılmaktadır. Orman köylüsü odun piyasasının durgun olduğu yada orman ürünleri fiyatlarının düşük olduğu zamanlarda üretim yapılmasını istememektedir. Bu durum sonucunda orman işletmesi ile orman köylüsü arasında uyuşmazlıklar yaşanmaktadır. Bu uyuşmazlıkların çözümü için Baraklı Modeli'nin uygulandığı köylerin yönetsel sınırları içindeki ormanlardan yapılacak üretim; orman köylüsü tarafından yapılmalıdır. Orman köylüsü tarafından yapılacak üretimde, "**pazar koşulları**"na göre istenilen miktar ve türde orman ürünü üretimi için "**esneklik olanağı**" sağlanmalıdır. Köylülerin yaptığı üretim için, bir "**orman mühendisi**" çalıştırılması ve "**orman bakımı**"nın yapılması zorunluluğu getirilmelidir. Bu üretim şekli ile hem orman ürünlerinin satışlarında karşılaşılan güçlükler ortadan kaldırılacak hem de orman işletmelerini kesme, sürütme, yükleme, taşıma ve istifleme gibi üretim işlemlerinin ağırlığından ve yüksek maliyetinden kurtarılacaktır.

Yukarıda sözü edilen düzenlemeler ile birlikte Baraklı Modeli, ülkemiz ormancılık politikası amaçlarına ulaşmak bakımından örnek bir model olarak değerlendirilebilir. Bununla birlikte, modelin farklı yöre ve koşullarda hangi sonuçları vereceği belirsizdir. Bu yüzden modelin geliştirilerek ülkemizin çeşitli bölgelerinde pilot köyler seçilmek suretiyle uygulanmasında ve bu uygulamadan sonra ortaya çıkacak sonuçların değerlendirilmesinde yarar görülmektedir.

Araştırma Bölgesi'ni kapsayan orman köyleri 38. Madde hakları yanında 31. Madde haklarından da yararlanmaktadır. Bu nedenle anılan köylerde köylülere hem 38. Madde, hem de 31. Madde haklarından yapacak ve yakacak ürün verilmektedir. Halbuki; 38. Maddenin kaldırılış gerekçesi, "yönetsel sınırları içinde verimli devlet ormanı bulunan köylerin kişisel ve ortak ihtiyaçlarını 31. Maddeye göre alabilecekleri, bu nedenle 38. Madde'nin tümüyle boşlukta kaldığı ve kaldırılması gerektiği" dir. Yasal bir çelişki olarak algılanabilecek bu durumun düzenlenerek, 38. Maddeye konu olan köylerde 31. Madde uygulamalarından vazgeçilmesi gerekmektedir.

KAYNAKLAR

- BEŞEL, O., 1997: Orman Köylerinin Kalkındırılmasında Orman İşletmeciliğinin Yeri ve Önemi, Doğu Karadeniz Bölgesinde Orman Köylerinin Sorunları ve Çözüm Önerileri Paneli, s. 18-22, Trabzon.
- BİNGÖL, İ., 1990: Geçmişten Günümüze Ormanlarımız ve Ormancılığımız, Cilt 1, No: 3, Ormancılık Eğitim ve Kültür Vakfı Yayını, İstanbul.
- ÇAĞLAR, Y., 1986: Türkiye'deki Orman Köyleri ve Kalkındırılmasına Yönelik Etkinlikler, MPM Yayını, No: 3, Ankara.
- DMTD, 1983: Danışma Meclisi Tutanak Dergisi, Yasama Yılı: 2, 104. Birleşim, Ankara
- GERAY, U.; TÜRKER, A.: 1997: Türkiye'de Ormancılık Sistemi ve Özel Ormancılık, Doğal Kaynak Kullanımında Alternatif Yöntemler Yeni Yaklaşımlar Sempozyumu, s. 95-115, Ankara.
- GÜMÜŞ, C., 1992: Amasya Orman Bölge Müdürlüğünde Orman Suçlarının Nedenleri, Doktora Tezi, KTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü, Trabzon
- GÜMÜŞ, C., 1997: Türkiye'de Orman Mülkiyeti ve Tartışmaları, KTÜ Orman Fakültesi Güz Yarıyılı Sem'nerleri, Seri No: 3, s. 22-30, Trabzon.
- GÜMÜŞ, C., 1998: Baltalık Yasası, KTÜ Orman Fak. Güz Yarıyılı Seminerleri, Trabzon.

- GÜMÜŞ, C., 2000: Ormancılık Politikası, Ders Notları, No:62, KTÜ Orman Fakültesi Yayını, Trabzon.
- İSTANBULLU, T., 1978: Türkiye’de Devletten Başkasına Ait Ormanların İdare ve İşletilmesi Üzerine Araştırmalar, İÜ Orman Fak. Yayını, Yayın No: 2485, İstanbul.
- İSTANBULLU, T., 1997: Doğal Kaynak Kullanımında Devletçilik, Doğal Kaynak Kullanımında Alternatif Yöntemler Yeni Yaklaşımlar Sempozyumu, s. 81-86, Ankara.
- KUTLUK, H., 1967: Türkiye Ormancılığı İçin Tarihi Vesikalar, Yayın No: 36719, OGM Yayını, Ankara.
- OGM 2000: 290 Sayılı Tebliğ, İşletme ve Pazarlama Daire Başkanlığı, Ankara.
- ÖZDÖNMEZ, M., 1973: Devlet Ormanlarından Köylülerin Faydalanma Hakları, İÜ Orman Fakültesi Dergisi, Seri B, Cilt: 23, Sayı: 2, İstanbul.
- ÖZDÖNMEZ, M., VD., 1996: Ormancılık Politikası, Yayın No: 3868, İÜ Orman Fakültesi Yayını, İstanbul.
- ÖZDÖNMEZ, M., VD., 1989: Ormancılık Politikası, No:3553, İ.Ü Orman Fakültesi Yayını, s:113-116, İstanbul.
- TOYGAR, S., 1957: Köylülerimizin Ormanlardan Yaptıkları Dünkü ve Bugünkü Faydalanma Esasları, Türk Ormancılığı 100. Tedris Yılına Girerken, No: 7, Türkiye Ormancılar Cemiyeti, Ankara.
- TOYGAR, S., 1967: Orman Kanununda İntifa Hakkı Esasları, Orman ve Av Dergisi, Sayı: 3, Ankara.
- RESMİ GAZETE, 1956: 6831 Sayılı Orman Yasası, Sayı: 9402
- RESMİ GAZETE, 1983: 2896 Sayılı Yasa, Sayı: 17670
- RESMİ GAZETE, 1987: 3373 Sayılı Yasa, Sayı: 19473
- RESMİ GAZETE, 2000: 4570 Sayılı Yasa, Sayı: 24064